

Sygn. akt I C 2459/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLIEJ POLSKIEJ

Dnia 28 kwietnia 2014 r.

Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie I Wydział Cywilny:

w składzie:

Przewodniczący : SSR Anna Ogińska-Łągiewka

Protokolant: Sylwia Niżnik

po rozpoznaniu w dniu 28 kwietnia 2014 r. w Warszawie

na rozprawie

z powództwa E. Z., J. Z.

przeciwko (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W.

o nakazanie

1. ustala, że umowa o kredyt gotówkowy „Umowa o Kredyt na Miarę” zawarta w dniu 16 sierpnia 2007 roku pomiędzy W. H. a (...)S. z siedzibą w W. jest nieważna;
2. zasądza od pozwanego (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powodów E. Z. i J. Z., kwotę 3297,00 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
3. nakazuje ściągnąć od (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia kwotę 1505 złotych tytułem kosztów sądowych , których powód nie miał obowiązku uiścić.

Sygn. akt I C 2459/13

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 19 listopada 2009 roku skierowanym przeciwko (...) S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w W. W. H. wniósł o ustalenie nieważności umowy zawartej w dniu 16 sierpnia 2007 roku o kredyt Na Miarę przez powoda z pozwaną i zasądzenie kosztów procesu (k. 2-5).

W odpowiedzi na pozew pozwana, reprezentowana przez pełnomocnika adwokata M. O. (pełnomocnictwo - k. 71) wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu (k. 98-103).

Postanowieniem z dnia 2 lutego 2012 roku Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie na podstawie przepisu art. 174 § 1 kpc zawiesił postępowanie w sprawie z uwagi na śmierć powoda (k. 192; k. 208 – odpis skrócony aktu zgonu).

Następnie Sąd podjął postępowanie w sprawie z udziałem spadkobierców zmarłego powoda: E. Z. i J. Z. (k. 233).

Postanowieniem z dnia 5 marca 2014 roku Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie wpierw zawiesił postępowanie, a następnie podjął je z udziałem (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej w W. po stronie pozwanego z uwagi na wstąpienie przez (...) Bank (...) S.A. we wszystkie prawa i obowiązki (...) S.A., w tym prawa i obowiązki wynikające

z utworzenia banku krajowego (...) S.A.) przez instytucję kredytową (...) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce (k. 285; k. 289 – pismo z dnia 14 marca 2014 roku).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W. H. leczył się psychiatrycznie od 1984 roku w wielu placówkach opieki zdrowotnej. Pierwsza hospitalizacja miała miejsce w 1984 roku w szpitalu psychiatrycznym w R.. W. H. trafił tam z rozpoznaniem zespołu paranoidalnego. W szpitalu tym przebywał jeszcze dwukrotnie, tj. w okresie od 19 marca 1991 roku do 30 kwietnia 1991 roku z rozpoznaniem psychozy schizofrenoidalnej (przyjęty z powodu agresywnych zachowań wobec rodziny) oraz w okresie od 18 grudnia 2003 roku do 5 lutego 2004 roku z rozpoznaniem epizodu maniakalnego w przebiegu choroby afektywnej dwubiegunowej i zespołu psychoorganicznego - hospitalizacja przymusowa również spowodowana agresją w stosunku do rodziny (dane informacyjne z opinii biegłej sądowej I. K. – k. 91-94 sporządzonej na potrzeby sprawy I C 1760/09, dokumentacja medyczna – k. 157-166, k. 174, opinia biegłej sądowej B. K.-S. – k. 134-138, 178-179).

W. H. był również hospitalizowany w szpitalu psychiatrycznym w M. w okresie od 30 czerwca 1988 roku do 11 sierpnia 1988 roku z rozpoznaniem zespołu depresyjnego na podłożu organicznym. Kolejne pobyty w szpitalu, tym razem w T. miały miejsce od 30 kwietnia 1991 roku do 21 czerwca 1991 roku z powodu psychozy schizoafektywnej oraz w okresie od 1 lipca 1998 roku do 29 lipca 1998 roku z rozpoznaniem choroby afektywnej dwubiegunowej – epizodu maniakalnego. Następną hospitalizację miała miejsce od 5 grudnia 2001 roku w szpitalu psychiatrycznym w T. z rozpoznaniem choroby afektywnej dwubiegunowej – epizod manii, zespołu otepiennego (dokumentacja medyczna – k. 157-166, 174, dane informacyjne z opinii biegłej sądowej I. K. – k. 91-94 sporządzonej na potrzeby sprawy I C 1760/09, opinia biegłej sądowej B. K.-S. – k. 134-138, 178-179).

W dniu 16 sierpnia 2007 roku W. H. zawarł z (...) Spółką Akcyjną Oddział w Polsce z siedzibą w W. umowę o Kredyt Na Miarę (bezsporne, potwierdzone umową – k. 7-8). W tym dniu znajdował się w stanie wyłączającym swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli (opinia biegłej sądowej – k. 205-208, 264-268).

W okresie poprzedzającym zawarcie umowy stan psychiczny W. H. uległ pogorszeniu. W 2007 roku W. H. był w stanie długotrwałego pogorszenia procesu chorobowego w obrazie maniakalnym. Stwierdzono takie objawy podczas badania ambulatoryjnego w kwietniu 2007 roku oraz podczas pobytu na obserwacji sądowej od dnia 27 września 2007 roku. Objawy pogorszenia chorobowego utrzymywały się jeszcze długo pomimo ciągłości pobytu w szpitalu, co skutkowało decyzją o przedłużeniu internacji. Na przewlekaniu się objawów pogorszenia miały wpływać zmiany organiczne (...). Zamiany te również utrudniały leczenie.

W okresach pogorszenia maniakalnego W. H. podejmował działania wynikające z pobudek chorobowych – planował przedsięwzięcia nie mające szans na realizację, zatrudniał ludzi do budowy fabryk, co nigdy nie doszło do skutku. Ukrywał przed rodziną swoje działania, jak również fakt zaciągania kredytów, które przy jego niskiej rencie były trudne do spłacenia. Rodzina nie miała wpływu na jego zachowania ponieważ w takich okresach chorzy są niepodatni na perswazję otoczenia. Ponadto W. H. zachowywał się agresywnie wobec żony, która obawiała się podjąć działania przeciwko niemu.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zgromadzone w aktach, a wskazane wyżej dokumenty, jak również w oparciu o opinię biegłej sądowej B. K.-S. – k. 134-138, 178-179).

Sąd dał wiarę tym dokumentom, gdyż ich prawdziwość i wiarygodność w świetle wszechstronnego rozważenia zebranego materiału nie nasuwała żadnych wątpliwości i nie była kwestionowana przez żadną ze stron.

Sąd podzielił wnioski zawarte w w/w opinii biegłej sądowej.

W ocenie Sądu opinia ta zasługuje na uwzględnienie. Została bowiem sporządzona rzetelnie i dokładnie. Udziela wyczerpujących odpowiedzi

na zadane pytania, jest logiczna, spójna i pozbawiona nieścisłości, przy czym zostały poprzedzone opisem przeprowadzonych badań. Nie zachodzą przy tym żadne powody osłabiające zaufanie do wiedzy, kompetencji, doświadczenia czy bezstronności sporządzającej ją biegłej.

Nadto Sąd oparł się na zeznaniach córki W. J. Z. / k. 114-115/, która opisała zachowania swojego ojca w trakcie nawracających ataków choroby, jak i fakt zaciągania przez niego kredytów. W ocenie Sądu bez znaczenia na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy pozostawały zeznania świadków E. S. / k. 120-121/ i A. N. / k. 124/, ponieważ zeznania E. S. dotyczyły procedury udzielenia kredytu, zaś świadek A. N. nie pamiętała osoby W. H..

Zebrane dowody stanowiły wystarczającą podstawę do wydania rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

W toku niniejszego procesu powód, a następnie jego następcy prawni E. Z. i J. Z., domagali się ustalenia nieważności umowy zawartej przez W. H. w dniu 16 sierpnia 2007 roku o Kredyt Na Miarę.

Przede wszystkim podstawę takiego żądania stanowi art. 189 kpc. W świetle tego przepisu interes prawny, jako przesłanka powództwa o ustalenie, która, w sposób niezależny od innych wymaganych przez prawo materialne lub procesowe okoliczności, warunkuje określony skutek tego powództwa, należy do grupy przesłanek merytorycznych. Interes prawny, jako przesłanka merytoryczna powództwa o ustalenie stosunku prawnego lub prawa, decyduje o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda, że wymieniony w powództwie stosunek prawny lub prawo istnieje. Drugą więc przesłanką merytoryczną jest wykazanie prawdziwości twierdzeń powoda o tym, że dany stosunek prawny lub prawo rzeczywiście istnieje.

Podnieść zatem należy, iż warunkiem badania zasadności żądania powoda jest istnienie po jej stronie interesu prawnego w rozumieniu art. 189 kc (tak Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 19 listopada 1996 r., III CZP 115/96, OSNC 1997/4/35).

Interes prawny jest to interes dotyczący szeroko rozumianych praw i stosunków prawnych. Interes prawny występuje wówczas, gdy istnieje niepewność prawa lub stosunku prawnego zarówno z przyczyn faktycznych, jak i prawnych. Niepewność ta może być wynikiem spodziewanego kwestionowania prawa lub kwestionowania stosunku prawnego. Aby zatem powód skutecznie mógł powołać się na interes prawny, winny jest wykazać, że oczekiwane rozstrzygnięcie wywoła takie skutki w stosunkach między stronami, w następstwie których ich sytuacja prawna zostanie określona jednoznacznie i tym samym wyeliminowane zostanie, wynikające z błędnego przekonania co do przysługiwania powodowi określonych uprawnień, ryzyko naruszenia w przyszłości jego praw (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2002 r., II CKN 919/99, niepublikowany).

Jak wynika z dokumentów zgromadzonych w aktach wierzytelność wynikająca z niniejszej umowy była wobec W. H. egzekwowana (k. 13 – zawiadomienie o wszczęciu egzekucji, k. 14 – wniosek o dokonanie wpisu do księgi wieczystej o wszczęciu egzekucji z nieruchomości). W świetle tego niewątpliwie jest, iż istnieje niepewność dotycząca stosunku prawnego w postaci przedmiotowej umowy.

Zgodnie z przepisem art. 82 kc nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych.

Stan wyłączający świadomość to - najogólniej rzecz ujmując - brak rozeznania, niemożność rozumienia zachowań własnych i zachowań innych osób, niezdawanie sobie sprawy ze znaczenia i skutków własnego postępowania. Stan taki musi przy tym wynikać z przyczyny wewnętrznej, a więc ze stanu, w jakim znajduje się osoba składająca oświadczenie woli, a nie z okoliczności zewnętrznych, w jakich osoba ta się znalazła. Sformułowanie art. 82 kc wskazuje, że wada oświadczenia woli określona w tym przepisie obejmuje dwa różne stany faktyczne, które mogą

występować samodzielnie, trzeba jednak zauważyć, że granica między stanem wyłączającym świadome powzięcie decyzji, a stanem wyłączającym swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli jest bardzo płynna. Powzięcie decyzji i wyrażenie woli jest swobodne, gdy zarówno proces decyzyjny, jak i uzewnętrznienie woli nie zostały zakłócone przez destrukcyjne czynniki wynikające z właściwości psychiki czy procesu myślowego osoby składającej oświadczenie woli. Stan wyłączający swobodę musi również wynikać z przyczyny wewnętrznej, umiejscowionej w samym podmiocie składającym oświadczenie woli, a nie w sytuacji zewnętrznej. Stan wyłączający świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli nie może być rozumiany dosłownie, wobec czego nie musi oznaczać całkowitego zniesienia świadomości i ustania czynności mózgu. Wystarczy istnienie takiego stanu, który oznacza brak rozeznania, niemożność rozumienia posunięć własnych i posunięć innych osób oraz niezdawanie sobie sprawy ze znaczenia i skutków własnego postępowania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2006 r., IV CSK 7/05, LEX nr 180191).

Odnosząc powyższe do realiów niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż mamy do czynienia z drugim z wyżej opisanych przypadkiem, tj. stanem wyłączającym świadome powzięcie decyzji. Biegła w swojej opinii twierdziła, iż W. H. cierpiał na przewlekłą chorobę psychiczną pod postacią zaburzeń schizofaktywnych. Wykazywał również zmiany organiczne (...). Jego choroba psychiczna miała początek w latach 80-tych. Zmiany organiczne (...) narastały z wiekiem i powodowały przewlekane się objawów choroby i potęgowały brak krytycyzmu chorego. W 2007 roku W. H. był w stanie długotrwałego pogorszenia chorobowego o obrazie maniakałnym. Uzyskany materiał – jak stwierdziła biegła – nie zawierał informacji aby w okresie zawierania umowy kredytowej w dniu 16 sierpnia 2007 roku wystąpiła poprawa stanu zdrowia w związku z czym należało stwierdzić, że stan psychiczny powoła w tym dniu wyłączał jego zdolność do świadomego i swobodnego powzięcia decyzji i wyrażenia woli. W opinii uzupełniającej biegła wyraźnie stwierdziła, iż nie było podstaw do założenia, że w okresie zawierania umowy w dniu 16 sierpnia 2007 roku W. H. był w stanie dobrej remisji, a tylko taki stan z potwierdzeniem dobrego funkcjonowania opiniowanego mógłby skutkować stwierdzeniem, że zawarł on umowę o kredyt w sposób świadomy.

Powyższe jednoznacznie wskazuje, iż powód w chwili zawarcia umowy znajdował się w stanie wyłączającym świadome powzięcie decyzji, a zatem umowa ta jest nieważna.

Mając powyższe na uwadze w oparciu o art. 82 kc w zw. z art. 189 kpc Sąd orzekł jak w punkcie I wyroku.

W niniejszej sprawie Sąd w całości uwzględnił powództwo wytoczone pierwotnie przez W. H.. Dlatego też to pozwana jest tą stroną procesu, która przegrała przedmiotową sprawę, w związku z tym obowiązana jest zwrócić powodowi poniesione przez niego koszty procesu. W skład kosztów należnych stronie powodowej wchodzi kwota 2.400 złotych z tytułu wynagrodzenia adwokackiego (§ 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu – Dz.U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.), opłata sądowa od pozwu, którą powód uiszczył w części w wysokości 500 złotych / k. 23-24/ (art. 13 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych – Dz.U. Nr 167, poz. 1398 z późn. zm.) oraz kwota 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W punkcie III wyroku Sąd orzekł w oparciu o art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 z późn. zm.) w zw. z art. 98 kpc. Powód został bowiem zwolniony od kosztów sądowych w części, tj. nie miał obowiązku uiszczyć opłaty sądowej od pozwu w kwocie 1.505 złotych, którą pobranie należało nakazać od pozwanej, jako strony przegranej.

Mając na względzie powyższe Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

Zarządzenie:

(...).